

Public service

Fallet med den före detta Ekot-reportern som avslöjades är förvisso en säkerhetsfråga och ett personalärende. Men det som måste komma i första hand är journalistiken och publicistiken.

SR måste sluta huka bakom personal- och säkerhetsfrågan

Debattören

Nils Funcke
yttrandefrihetsexpert

Nyheten om att en reporter på Ekot tvingats sluta efter att ha inlett en relation med ett intervjuobjekt har blivit både en riksnyhet och startskottet på en debatt om Sveriges Radios agerande. Nu måste SR sluta huka bakom personal- och säkerhetsfrågan, tala klarspråk och initiera en oberoende utredning, skriver Nils Funcke, yttrandefrihetsexpert.

Först var det ett internt personalärende. Chefen för Sveriges radios flaggskepp Ekoredaktionen, Klas Wolf-Watz, ville inte ge några detaljer eller kommentera.

Bakgrunden är att en ekoreporter utvecklade en relation med en av de utländska medborgare som hon intervjuade. Irakiern anses utgöra en säkerhetsrisk och ska utvisas. Han är dömd för olaga hot efter att ha döshotat chefredaktören för Gävle Dagblad på grund av tidningens granskande artiklar om moskén i Gävle där hans far är imam.

Efter att ha varit ett rent personalärende blev Ekots hantering en säkerhetsfråga. Kravet från bland annat freds- och konfliktforskaren Wilhelm Agrell på en oberoende utredning bemöttes med att någon extern utredning inte behövs eftersom SR redan gjort en analys. Punkt.

Kärlek och nära vänskap kan göra en människa blind. När känslorna drar iväg sviktar omdömet och empatin slår ut yrkesidentiteten. Den etiska kompassen snurrar som om personen skulle befinna sig på nordpolen. Inget konstigt med det. Bara mänskligt om än ibland lite svårbegripligt. Men trots allt mer hanterbart än när organisationer blir blinda, döva eller drabbas av munhäfta.

Den verkliga proberstenen är hur en drabbad redaktion hanterar situationer när reportraras känslor eller lojaliteter blir oförenliga med journalistrollen och går ut över publicistiken. Vid myndighetsutövning talar man om olika grader och former av jäv. En farsot som hotar rätts säkerheten och fräter på allmänhetens tillit till de som anförtrotts att sköta gemensamma angelägenheter.

Fallet med den före detta Ekot-reportern som avslöjades av stiftelsen Dokus är förvisso en säkerhetsfråga och ett personalärende. Men det som måste komma i första hand är journalistiken och publicistiken. Ytterst gäller frågan hur svenska medier ska upprätthålla sitt förtroende hos pu-

Redan när Ekots ledning fick vetskap om relationen borde Klas Wolf-Watz ha berättat. Tagit diskussionen om publiceringarna som han nu sju månader senare tvingas ta under galgen, skriver Nils Funcke. Bild: Christine Olsson

”

En bra och nödvändig början vore att initiera en oberoende utredning av händelsen. Oavsett utgång av granskningen skulle det bidra till att skapa förtroende för publicistisk verksamhet överhuvudtaget.

bliken. I det här fallet SR med det högsta förtroendet av alla.

SR:s attityd riskerar att den angelägna journalistiska granskningen om hur lagen om särskild utlänningskontroll tillämpas vietas bort. Det är inte särskilt svårt att höra argumenten. ”Typiskt massmedia. Inte konstigt att de tar parti för terroristmiss-tänkta när reportern blev vän med och sammanboende med personen. Och nu märkar de.” Tankar som bubblar upp från avgrunden till bredare lager av medborgare.

SR måste sluta huka bakom personal- och säkerhetsfrågan.

Redan när Ekots ledning fick vetskap om relationen borde Klas Wolf-Watz ha berättat. Tagit diskussionen om publiceringarna som han nu sju månader senare tvingas ta under galgen. Och nu med frågan om ”mörkläggning” som en extra kvarnsten.

I anslutning till inslagen på SR:s hemsida står nu att ”Ekot har fått kritik för delar av rapporteringen kring det här ämnet och omständigheterna kring en tidigare

anställd” med länkar till några kritiska publiceringar.

Vaga och undvikande formuleringar där vi borde kunna förvänta oss klarspråk om vem som berättat vad och vem som gjorde vad och när. Det torde vara fullt möjligt utan att röja detaljer som skulle störa det framtida säkerhetsarbetet.

Vad gäller personalärendet är frågan om ens Ekot själv anser att den före detta reporterns intresse och integritet väger särskilt tungt. Reporterns namn och bild publiceras fortfarande på SR:s hemsida.

Med en fullödlig förklaring, tillgång till artiklarna och en tidslinje över händelsen blir det möjligt att bilda sig en uppfattning om publiceringarna. Präglades eller påverkades de helt eller delvis av något annat intresse än ambitionen att komma så nära sanningen som möjligt?

Vill SR slippa en surdeg bör företaget överlämna sin egen analys till en grupp av betrodda personer och ge dem mandat att vända på varje sten.

För alla medier är trovärdigheten avgörande. Den byggs upp med möda och utgör summan av alla medarbetares ageranden och ledningens hantering av publicistiska misstag, arbetsmetoder och medietik. Det kräver integritet och att inte ens misstänkta för att ta ovidkommande hänsyn.

För SR och SVT är frågan om oberoende extra viktig eftersom journalistiken finansieras över statsbudgeten. Där till har public service-företagen en viktig funktion inom totalförsvaret. I händelse av krig eller krigs fara ska företagen ”lyda direkt” under regeringen. För att lösa sina uppgifter vid fredstida kriser och vid höjd beredskap ska företagen i dag utbildas och öva sina anställda.

Finansieringen och rollen inom totalförsvaret riskerar att SR och SVT uppfattas som en myndighet, en del av etablissemangen. Den konspiratoriska bilden riskerar att sprida misstro mot den angelägna och i huvudsak mycket kvalificerade journalistik som företagen bedriver.

Lösningen är att deras publicistiska verksamhet måste vara så transparent som möjligt. En bra och nödvändig början vore att initiera en oberoende utredning av händelsen. Oavsett utgång av granskningen skulle det bidra till att skapa förtroende för publicistisk verksamhet överhuvudtaget. Kanske kan också sakfrågan som alla verkar ha glömt åter bli föremål för diskussion.